

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Jitky Vorálkové

Analýza předmětů oboru Gymnastika v přípravě učitelů tělesné výchovy se zaměřením na sportovní gymnastiku

Disertační práce se zaměřuje na analýzu základních elementů, konstruktů a komponent sportovní gymnastiky v pojetí učitelů tělesné výchovy na různých typech škol. Zvolené téma považuji za aktuální z důvodů částečné eliminace gymnastických cvičení ve vzdělávacích programech na školách základních i středních, ale též v souvislosti s poklesem zájmu dětí a mládeže o výkonnostní sportovní gymnastiku aj.

Celkově práce obsahuje 139 str. textu, který zahrnuje 41 tabulek, 14 grafů a 6 schémat, dále uvádí přes 150 literárních zdrojů včetně 38 zahraničních citací, přílohy pak na 103 str.

První část disertace se věnuje spíše teoretickým problémům oboru Gymnastika, kde se popisuje její historické zařazení do výchovně vzdělávacích systémů od nejstarších civilizací až po 19. stol., navazuje současné dělení oboru. Samostatná kapitola o vzniku a historickém vývoji jednotlivých nářadí nezapadá do historického exkurzu, autorka se o nich zmiňuje ve výchovně vzdělávacích systémech.

Otázka: Byl vývoj oboru Gymnastika také ve 20. století a jaký ?

Další téma zahrnuje vývoj školní tělesné výchovy v 19. a 20. století, s přechodem ke kurikulárním dokumentům současnosti. Nejdříve se popisují osnovy před školskou reformou v rámci osnov základních a středních škol a po reformě (2007) jako rámcové vzdělávací programy pro vytváření školních vzdělávacích programů.

Připomínka: zde se autorka měla zmínit o školních vzdělávacích programech a uvést konkrétní příklady prvků, cviků ze sportovní gymnastiky na jednotlivých typech škol.

Profesní kompetence učitele i žáka jsou popsány velice široce a neurčitě, pro vyučování sportovní gymnastiky nejsou jednoznačně stanoveny. Teoretickou část doplňuje - charakteristika vyučovaných předmětů v oboru Gymnastika a syntéza předchozích kapitol s formulací problému výzkumného šetření.

Autorka disertace oprávněně kritizuje velkou diverzifikaci školních vzdělávacích programů, stejně tak i programy užívané v přípravě učitelů tělesné výchovy. Není stanoven společný standard profese učitelství, určité problémy přináší dvoustupňové vzdělávání učitelů (Bc. a Mgr.) v koncepci učebních plánů aj. To se také promítá do stanoveného cíle, úkolů disertace, které se zaměřují na analýzu dokumentace oboru Gymnastiky na vysokých školách, na názory expertů na kompetence absolventa předmětu Sportovní gymnastika, na zkušenosti s výukou gymnastiky školní tělesné výchovy, na srovnání vzdělávacích programů na VŠ a SŠ

aj. Vědecké otázky jsou jasné a srozumitelné. V designu výzkumu v první etapě je využita analýza školské dokumentace a dotazník, ve druhé pak několik matematicko-statistických metod např. „Technika reportery grid techniques (RGT)“, „Eyeball analysis“, „Krabicové grafy“, „Bootstrapping techniques“ aj.

Otázka: Které základní metody empirického výzkumu jsou využity pro získávání kvalitativních dat ve výzkumném šetření?

K výsledkům z první etapy výzkumu lze konstatovat, že jsou předloženy přehledné tabulky o zařazení předmětů základní a sportovní gymnastiky Bc. a Mgr. do výuky v jednotlivých semestrech osmi fakult, které se zabývají přípravou učitelů tělesné výchovy. Překvapivé je vyloučení sportovní gymnastiky z povinného základu bakalářského studia UK FTVS.

Druhá etapa má poněkud obtížnější stavbu, kdy autorka popisuje, jakým způsobem se naplňuje repertoárová mřížka s uvedením několika příkladu na expertech 1, 2 a 7 ve schématech konstruktů, doplněné o „Eyeball analysis“ a „Box ploty“ u jednotlivých elementů či vzniklých konstruktů. Po RTG se uvádí analýza hlavních komponent (PCA) u každého experta, elementy a konstrukty procentuálně vyjádřené v poněkud nepřehledném grafu.

Otázka: V jakých statistických hodnotách se popisují „Krabicové grafy též Box ploty“?

V další kapitole provádí doktorandka tzv. kategorizaci konstruktů prvním výzkumníkem a druhým spoluvýzkumníkem (Bootstrapping techniques) pro vyjádření jejich reliability. Po opravě byla provedena druhá kategorizace s popisem 9 konstruktů pro předmět Sportovní gymnastika, ale indexy nižšími než 90%. Přesto, že se v druhé kategorizaci jedná o konstrukty subjektivně upravené výzkumníkem, nedosahuje zmíněné indexové hranice výše popsané.

Otázka: Proč nebyla provedena třetí kategorizace pro dosažení doporučené shody 90%?

Poslední statistické vyhodnocení tvoří Honeyho obsahová analýza, která porovnávala souhrnný konstrukt s dílčími konstrukty s vyjádřením indexu relativní důležitosti (H-I-L index). Interpretace výsledků je značně subjektivní a roztroušená v rozsahu 11 tabulek a 2 grafů.

V diskuzi doktorandka přiznává určité problémy s konotačním významem elementů, kdy mohlo docházet k sestavení nedůležitých triád pod vlivem únavy nebo časové tísně apod. Lze však ocenit originalitu provedení, získání velkého množství údajů kvalitativního určení s následným matematicko-statistickým zpracováním, vyjádřené ve schématech repertoárových mřížek, ale ne zcela přehlednou analýzou komponent. Diskuze pokračuje v rozboru kategorizace konstruktů včetně vyjádření jejich důležitosti pro kompetence

absolventů tělovýchovných a pedagogických fakult v předmětu Sportovní gymnastika. Nejdůležitějšími konstrukty kompetence jsou „Organizace, řízení a formy výuky“, „Základní odbornost a další vzdělávání“ a „Bezpečnostní aspekty“ doložené výzkumně. Ukazuje se, že některé pedagogické fakulty jsou v zařazování praktické výuky na tom lépe než UK FTVS. Autorka pokračuje popisem zásadních elementů kompetencí učitele ve třech dominantních kmenech – teoretických, didaktických a praktických požadavků. V závěrech jsou shrnuty dosažené výsledky z analýzy školské dokumentace a požadavků na kompetence, respekt. osobnost učitele tělesné výchovy. Zodpovězení vědeckých otázek je obecně přijatelné.

Otázka: Jde o kompetence, nebo osobnost učitele tělesné výchovy (str. 137 nahoře bod 2 tučný nadpis)?

Celkově hodnotím disertační práci Mgr. J. Vorálkové pozitivně, prokázala v oboru Gymnastika a předmětu Sportovní gymnastika velký přehled v teoretické části. Empirické metody sloužící ke zjišťování základních údajů nejsou zcela jasně popsány, spíše jsou latentně vřazeny do analyticko - statistického zpracování kvalitativních dat. Závěry a doporučení získané výsledky více či méně zobecňují. Disertační práci doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Petr Jansa, CSc.